List 30. Tečaj LVII.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 28. julija 1899.

Politiški oddelek.

Uveljavljena nagodba.

Vse javno mnenje v naši državni polovici se bavi s cesarsko naredbo z dne 17. julija, s katero so bile brez sodelovanja parlamenta uveljavljeni na konsumne davke nanašajoči se nagodbeni zakoni.

Ti zakoni imajo veliko politično in gospodarsko važnost in je torej umestno, da svojim, v zadnji številki v „političnem pregledu“ izrečnim opomnjam dodamo še nekaj besedi.

Vsebina uveljavljenih zakonov ni nikaka novost za politični svet. Ta vsebina je znana iz nagodbenih predlog, katere so bile kmalu po nastopu Thunovega ministrstva v l. 1898. predložene državnemu zboru, a v koliko se uveljavljeni zakoni razlikujejo od tistih predlog, je znano bilo že iz raznih izjav finančnega ministra.

Najbistvenejši razloček mej omenjenimi predlogami in mej sedaj provizorno uveljavljenimi zakoni tiči v določilih glede zvišanja konsumnih davkov. V prvih predlogah nasvetovano zvišanje konsumnih davkov se je namreč samo deloma izvedlo in ne popolnoma.

Po lanskih predlogah se je nameravalo, zvišati vse tri glavne naše konsumne davke, na sladkor, na pivo in na žganje.

Davek na sladkor se je imel zvišati od 13 gld. na 19 gld. metrskega stota, dočim bi ostala za bonifikacije eksporterjem namenjena svota letnih devet milijonov gld. nespremenjena.

Dosedanji davek na žganje, ki je določen za kontingentirano žganje na 35 kr. za vsako hektolitersko stopinjo alkohola, in za nekontingentirano na 45 kr., se je po prvotni predlogi imel zvišati za 15 krajcarjev torej na 50 oziroma na 60 krajcarjev.

Končno je bilo nameravano, zvišati davek na pivo od 16·7 kr. za vsako hektolitrsko stopinjo ekstrakta na 35 kr., a tako, da bi se za manjše pivovarne določil popust.

Proti tem nasvetom pa je nastal močan odpor v vseh slojih prebivalstva. Tudi desnica se je ustavljala dasi ne toliko, da bi se bilo vladi bati za njene predloge in posledica tega je, da se je nameravano zvišanje teh konsumnih davkov deloma opustilo.

Nameravano zvišanje davka na žganje se je popolnoma opustilo, dasi bi se človek z obdavčenjem tega strupa iz etičnih razlogov še najprej sprijaznil in dasi bi žganje preneslo zvišanje za kacih 10 kr. laglje, kakor pivo in sladkor.

Davek na pivo se je po uveljavljenem provizornem zakonu zvišal samo neznatno. To prav za prav ni nikako zvišanje, ampak le neko zaokroženje. Dosedanji davek je namreč znašal 16·7 kr., novi pa znaša 17 kr.

Zvišanje davka na sladkor pa se je izvedlo prav tako, kakor je bilo prvotno nasvetovano. Davek se je zvišal za šest goldinarjev od vsacega metrskega stota, kakor smo poročali že v zadnji številki.

Razloček mej uveljavljenim zakonom in mej prvotnimi predlogami je torej ta, da se je hotelo občinstvu natovoriti dosti večjih bremen, kakor se je to v resnici zgodilo s provizornim zakonom.

Posledica te premembe je, da bo seveda finančni efekt nagodbenega zakona ves drugačen, nego je bilo prvotno proračunano. Dohodek bo veliko manjši. Prvotno je bilo proračunano, da bo znašal finančni efekt celih 45 milijonov goldinarjev na leto in je vlada nameravala iz dohodka od žganja odkazati posamičnim kronovinam primerne svote, kar se sedaj ne zgodi. Druge dežele to morda obžalujejo, kranjska dežela pa je lahko zadovoljna, da se zvišanje davka na žganje ni izvršilo. Vlada je sicer nameravala, od dohodka tega davka prepustiti naši deželi 300.000 gld. na leto, ali doklade na žganje nesejo veliko več in naša dežela bi bila prišla v največjo finančno kalamiteto in bi morala zvišati doklade na zemljiški davek in na druge davke, če bi se ji bile vzele doklade na žganje.

Prvotno je vlada nameravala z višjimi dohodki od nameravanih konsumnih davkov plačati vse tiste potrebščine, katere smatra za neizogibne: zvišanje uradniških plač, zvišanje častniških plač, zvišanje služabniških plač in razne vojne potrebščine. To se z davkom na sladkor pač ne bo dalo doseči in vsled tega se bojimo, da se konsumni davki kmalu zvišajo, zlasti ker je Ogrska poleg dogovorjenega davka dolčila zase še posebno doklado.

Toda nagodba, kakor se je uveljavila, ni samo velicega gospodarskega, nego tudi političnega pomena. Z uveljavljenjem nagodbe je nemška obstrukcija speljana ad absurdum. Nemci so računali, da se nagogba brez parlamenta ne uveljavi in zato so hoteli z obstrukcijo preprečiti in zadrževati zborovanje drž. zbora, dokler vlada ne odstopi in se ne ustvari nova večina brez Čehov in Slovencev. Nadejali so se toliko bolj, da dosežejo svoj namen, ker je ogrska obstrukcija imela srečo ter je strmoglavila Banffyja. Ali računi nemških obstrukcijonistov so se izjalovili. Nagodba se je četudi le provizorno uveljavila in vlada zdaj lahko Nemcem ponavlja ošabne besede, ki jih je nekoč Schmerlung zaklical Slovanom: Wir können warten!

Politični pregled.

Proti § 14. — Nemške obstrukcijske stranke so začele veliko akcijo proti uveljavljenju nagodbe s pomočjo § 14. Sklicuje se na besedilo ustave in preziraje popolnoma, da so one same preprečile in onemogočile sklepanje o nagodbi v državnem zboru, skušajo dokazati, da se je zgodilo kršenje ustave, pravi državni prevrat in ker je novi davek na sladkor jako trd, najdejo pri svojem občinstvu poslušna ušesa. Ne da se tajiti, da je v nemških krajih nastalo prav mogočno gibanje, katero je zlasti nevarno zategadel, ker tudi socialni demokratje svoje bataljone organizujejo. Zdaj se oglašajo najprej občinski sveti nemških mest s protesti proti nagodbi. Ti papirnati protesti vladi pač ne bodo delali posebne preglavice in tudi protestov, ki se sklepajo na nemških shodih se jej ni bati. Vsi ti protesti imajo zgol akademičen pomen. Drugače pa je z gibanjem socialnih demokratov. Ako ti razburijo mase, potem utegnejo nastati resni viharji. In vse kaže, da jih hočejo res razburiti, in da se pripravljajo na nekaj posebnega. „Arbeiter Zeitung“ je te dni rekla, da na jeseni hočejo socialni demokratje videti pred seboj drugo vlado. To pomeni, da morda poskusijo vdrugič to isto, kar se jim je za časa Badenija posrečilo.

Volitev delegacij. — Na jesen bo vlada primorana, da skliče vsaj za nekaj časa državni zbor, kajti potreba je, da se izvoli delegacija. Ta bo letos imela rešiti jako važne naloge in ker Nemci to vedo, bi radi državo spravili v tako stisko, da bi morala pred njimi kapitulirati. Nemško časopisje agituje sedaj za to, da bi nemški poslanci preprečili izvolitev delegacije z obstrukcijo in s silo. S tem bi se onemogočilo dovoljenje skupnega državnega budgeta in bi prišla monarhija res v veliko stisko. Vladni krogi upajo, da si Nemci to stvar še premislijo. Tega mnenja je tudi dr. Ebenhoch, ki piše v svojem listu „Linzer Volksblattu“ da bo opozicija svojo namero iz ozirov na krono, na armado in na trozvezo opustila. Zajedno pa grozi Ebenhoch, da bi si v nasprotnem slučaju vlada lahko pomagala s tem, da bi posegla nazaj na oktobrski diplom, to se pravi, da bi dala deželnim zborom pravico voliti državne poslance. Čehom in Poljakom kakor nemškim konservativcem bi bilo to seveda všeč, toda za nas bi bilo to jako slabo, kajti potem bi iz Štajerske in iz Koroške najbrž noben slovenski poslanec ne prišel v državni zbor.

Srbija. — Vse okolnosti kažejo, da se razkralju Milanu njegov naklep ne posreči. Sedaj je ves svet prepričan, da je atentat uprizorila policija sama, samo v Avstriji je še nekaj listov, kateri so na tako niz em stališču, da dajejo srbskemu generalisimusu potuho. Vprašalo se bo: čemu pa je Milan potreboval atentat. Odgovor na to je lahak: Potreboval ga je, da ugonobi svoje politične nasprotnike. Obrenovićem se maje prestol. Narod jih je sit do grla in bi se zlasti Milana rad odkrižal. Milan je vedel, da se v sedanjih razmerah, z normalnimi sredstvi, ne mora dolgo vzdržati, a ohranitev prestola je zanj življenško vprašanje. Ako pahne narod njegovega sina s prestola, sta izgubljena oba, kajti denarja nimata čisto nič pač pa ima Milan trideset milijonov dolga. Kje naj dobi obresti, ako se mu zapro srbske blagajne? Prva stvar zanj je torej, da se ga ne izpodrine iz Srbije, a ker se iz lepa ne more vzdržati, zato poskuša to iz grda. Naročil je atentat, da ima povoda, nastopiti proti radikalni stranki in da pokaže svetu, da vladajo v Srbiji take zazmere, da je opravičena poraba najgrozovitejših sredstev. Ta naklep pa se je Milanu ponesrečil, ker ni bil dovolj previden. Razglasil je obsedno stanje in ustanovil naglo sodišče, ki naj velja tudi za dejanja, ki so se zgodila pred atentatom. To je tako gorestasno, da obsojajo ta korak vse kulturne države in dasi se drže vse stališča, da nimajo pravice, se vmešavati v notranjepolitične zadeve Srbije, so vender svarile Milana, naj ne gre predaleč. Ruski car je na posebno odločen in jasen način pokazal, kako mnenje ima o Milanu. Ta je srbskega poslanika v Petrogradu generala Grniča odstavil in degradiral, češ, da je zapleten v zaroto proti njemu, ruski car pa je Grniću podelil visok red in ga zagotovil, da mu Milan ne sme skriviti nobenega lasa. Te okolnosti so prisilile Milana, da postopa nekoliko prapičnejše, kakor je iz začetka nameraval. Moralno je bil primoran dovoliti, da se bodo obravnave naglega sodišča javno vršile in da jim bodo smeli prisostvovati tudi diplomatje oziroma njegovi pooblaščenci. Tako se bode vsaj preprečilo, da se ne bodo ljudje kar kupoma masakrirali, kakor je nameraval razkralj Milan, obsebi pa je umevno, da se bode delalo s krivimi pričami in s falsificiranimi pismi. Ker Milan pravih dokazil proti zaprtim radikalcem nima, poslal je finančnega ministra Vukašina Petrovčića k Taušanoviču in k Pasiču v ječo in jima je ponudil svobodo, če se psimeno zavežeta, razpustiti radikalno stranko in se izseliti iz Srbije. Oba sta to odločno odbila. Milan je sedaj v največji stiski in si ne ve pomagati na nobeno stran. Umevno je, da je ves svet radoveden, kako izteče stvar, značilno pa je, da prodira povsod spoznanje, da največji element nemira v Srbiji je razkralj Milan.

— **Mirovna konferenca v Hagu** je končana in o njej se lahko reče, da so krožila gorovja in da se je rodila miš. Sklepi konference so jako majhnega pomena. Zaključni zapisnik obsega: Konvencijo glede mirne poravnave mednarodnih prepirov; konvencijo glede vojne na kopnem; konvencijo, s katero se razteza genevski dogovor iz l. 1864. tudi na pomorsko vojno; tri izjave, s katerimi se prepoveduje metanje eksplozivnih tvarin iz zrakoplavov, raba takih krogelj, ki eksplodirajo v človeškem telesu in raba strupenih plinov; končno je izrečenih več želja glede znižanja vojskih bremen, glede pravic in dolžnosti nevtralnih držav za časa vojne, glede kalibra pušk in topov in glede veljave genevske konvencije tudi za privatno lastnino na morju. Manj se že skoro ni moglo skleniti. Iz revnosti teh sklepov izhaja, da svetovne razmere še dolgo niso take, da bi mogli misliti na občno razoroženje.

Francija. — Za dan 7. augusta je določen začetek obravnave v Dreyfussovi zadevi pred vojnim sodiščem v Ren-

nesu. Zanimanje za to obravnavo je na Francoskem seveda velikansko. Pred vojnim sodiščem se razvije cela ta afêra in bo ves svet zamogel opoznati, kaj je resnice na raznih obdolžitvah. Poklicanih je nebroj prič, mej njimi tudi bivši major Esterhazy, čigav izpored, da je on falstificiral tisto listino, na katere podlagi je bil Dreyfuss obsojen, je postala usodnega pomena za Dreyfussove nasprotnike. V generaliteti je seveda zavladala velika nezadovoljnost, toda sedanja vlada ne dopušča nikakih agitacij več, niti Drefussu v korist, niti proti njemu. Razni generali in drugi častniki, ki so rogovili proti Dreyfussu ali so se zapletli v agitacijo proti njemu, so bili premeščeni ali odstavljeni, mej njimi tudi general Negrier, član najvišjega vojnega sodišča. Iz tega je razvidno, da hoče vlada na vsak način in za vsako ceno narediti konec vsem agitacijam tako za Dreyfussa kakor proti njemu. Sodišče naj govori in potem naj bo mir.

Kitajska — Evropske velesile so si začele razdeljevati Kitajsko Rusi, Angleži, Francozi, Nemci in v zadnjem času celo Italijani so se polastili lepih kitajskih pokrajin. Kitajska vlada se je zdaj tega naveličala in se hoče upreti razdeljevanju njenih pokrajin. Ker je pa sama za resen odbor preslabotna, sklenila je zvezo z naprednimi Japonci. Ti so v Aziji mogočen faktor in tudi nič prav prijazno ne gledajo, kako se evropske države polastujejo pokrajine, na katere so že dolgo mislili oni sami.

Obrtnija.

Borza.

V zadnjih letih se čuje tudi pri nas mnogo tožb o borzi. Slovenske stranke so vse jedine v nasprotju proti borzi in so to pri raznih volitvah na pr. pri volitvah v državni zbor l. 1891 tudi odločno povdarjale.

Svojih obljub še niso mogle izpolniti. Vladajoče razmere tega ne dopuščajo, sicer pa je znano, da so ravno najmerodajniši krogi — ako jih sodimo po njihovih besedah — zelo nenaklonjeni obdavčenju borze.

L. 1896 se je v našem državnem zboru zadnjič govorilo o obdavčenju borze, kajti to, kar se dandanes imenuje borzni davek, to ne zasluži tega imena. Avstrijski borzni davek l. 1895 niti jednega celega milijona goldinarjev ni nesel, dočim je borzni davek v Nemčiji isto leto nesel državi 26 milijonov mark. A kaj se je takrat slišalo z vladne stvari? Da je treba borzo podpreti in ojačiti.

Spominjajmo se, kaj se je zgodilo dne 14 novembra l. 1891 na Dunaj. Takrat so poljski aristokratje provzročili na borzi silno paniko. Bili so nekateri izmej njih, na čelu jim sedanji vodja desniče vitez Javorski, pri cesarju v avdijenci. O tej avdijenci je „N. W. Tagblatt“ priobčil poročilo, ki je bilo v svrho borznega manevra tendencijozno zasukano. Rečeno je bilo, da se je cesar izjavil, da pride do vojne, česar pa cesar nikdar rekel ni- To je provzročilo, da so padli vsi kurzi in da so poljski kavalirji in njihovi sokrivci spravili milijone v svoje žepe, milijone, ki so bili ljudstvu takorekoč iz žepa ukradeni.

V državnem zboru je bil vsled tega podan nujni predlog, naj se stvar preišče. Pri dotični razpravi je vitez Jaworski izjavil, da mora iti preiskava do skrajne meje, naj se zgodi kar hoče, naj bo kompromietiran kdor hoče. Usque ad finem je vzkliknil stari gospod patetično in ta usque ad finem je postal krilata beseda.

Izvoljen je bil takrat poseben odsek, ki je imel nalogo, iti usque ad finem. Ta odsek je imel 12. februvarja 1892. l. svojo prvo sejo, v kateri se je zopet odločil, da pojde usque ad finem. To je bila prva in ob jednem zadnja seja tega odseka. Nikdar več se ni sešel. Preiskava se niti začela ni, kaj še, da bi se bila dognala.

Ko je potem l. 1895. poslanec Steiner v državnem zboru zaropotal, kaj da je s preikavo, zakaj se ne vrši, zakaj ne gre usque ad finem, mu predsednik dotičnega odseka še odgovora ni dal, pač pa je sklical odsek zopet na sejo, Toda od te seje so izostali poljski in konservativni kavalirji in tako tista seja ni bila sklepčna. Vsa stvar zdaj počiva in bo počivala, — usque ad finem.

Ali je tedaj krivično, če se trdi, da se borza čez vse meje dopustnosti ščiti?

Predrznost teh borzijamcev, ki niso druzega nego špekulantje in parasiti, presega v resnici vse meje. Leta 1895. dne 4. novembra so zopet na umeten in goljufiv način uprizorila znatno padanje kurzov na borzi. V državnem zboru sta bila nekaj dni pozneje zopet stavljena nujna predloga, naj se stvar preišče in naj se provzročilci tiste katastrofe kaznujejo in zopet se ni zgodilo ničesar.

Kako se tako padanje kurzov provzroča, za to naj navedemo jeden vzgled.

Meseca aprila 1895. je takratni železniški minister Guttenberg izdal ukaz, naj se železniška ravnateljstva pri izdatkih strogo drže proračunov in naj teh nikakor ne prekoračajo.

Akcije državnih železnic so bile takrat po kurzu vredne 356 fl. 50 kr. Špekulantje, ki so se združili ad hoc, so raznesli govorico, da je bilančna poskušnja izkazala — deficit. Lastnike teh akcij je ta vest vznemirila, a ko so jo nekateri dunajski listi kot resnično zabeležili padli so kurzi na 34.650, torej za 10 fl. Združeni špekulantje so takrat zaslužili nad 1,500.000 gld.

V tem pa, ko se nič ne zgodi, da se sleparstvu na borzi naredi konec, in da se borza primerno obdavči, propadata trgovina in obrtnost. Obrtnikom se davki zvišujejo od leta do leta in nihče se ne zmeni, če jih zmaguje in če jih sploh ne morejo plačati. Kdor ne plača, tistega zarubijo in stvar je končana.

Kako je obdavčen borzijanec in kako drug državljan to se da pojasniti z jednim vzgledom.

V drugem okraju na Dunaju je bila lani prodana hiša in sicer za 400.000 gld. Kupec je moral plačati pristojbine $3^1/_2$ %, kar je znašalo 14 000 gld. in plačati je moral 25% doklade od te pristojbine, kar je znašalo 2500 gld., vsega skupaj je torej za nakup hiše v vrednosti 400.000 gld. plačal državi 17.500 gld.

*

Ako kupi danes kdo na borzi za 400 000 gld. vrednostnih papirjev plača za vsakih 5000 gld. kupnine 16 krajcarjev borznega davka torej v tem slučaju 8 gld. Jeden 17.500 gld., drugi pa 8 gld. Kolik razloček v jedni in isti stvari!

Ako nakupi kdo danes nepremičnin s kupno pogodbo, naj so te nepremičnine kakršne koli, mora pri kupnini 400.000 gld. po lestvici III. plačati od vsakih 4000 gld. po 25 gld, torej v tem slučaju, 2500 gld.

Mej tem, ko torej pri kupnini 400.000 gld. mora trgovec ali fabrikant plačati 2500 gld. zemljiški ali hišni posestnik 17.500 gld. plača, borzijanec celih 8 gld. avstr. veljave.

To pa velja samo o kupčijah, katere se dajo dokazati. O drugih ne. O drugih država sploh nima ničesar.

Ko je dunajska tramvaj, ki je vredna milijone, prešel iz rok žida Reitzesa v roke Länderbanke, ko je bila plačana kupnina več milijonov, ni bil plačan — tako se je vsaj v državnem zboru trdilo in nihče ni temu vporekal — noben krajcar pristojbine.

Te razmere niso zdrave in zato se mora vedno ponavljati zahteva, naj se borza kar najstrožje nadzoruje, naj se vsaka sleparija brez usmiljenja kaznuje in naj se za kupčije na borzi določi primerno visok davek.

Kmetijstvo.

Konjske dirke.

Pri vsaki priliki Kranjci s ponosom omenjamo svojo kmetijsko družbo in jo stavimo v vzgled sosedom; saj nam je tudi ona porok, da se naš kmet oprijemlje umnega gospodarstva. Toda naše kmetijstvo bi še veliko lepše prospevalo, ako bi imeli tehnično izobraženih mož, ki bi delovali mej ljudstvom za ljudstvo. Jedina panoga kmetijstva, kateri se resnično posvečuje vsa skrb, je vinogradništvo. Čudimo se, da se za sadjarstvo in mlekarstvo tako malo stori. Pač bi bil že zadnji čas, da bi deželni odbor nastavil veščake za potovalne učitelje in tehnične voditelje v sadjarstvu, mlekarstvu, pred vsem pa v živinoreji. Veščakov, da nam primankuje, se izgovarjamo, dočim jedo domačini prisiljeni ptuji kruh.

Živinoreja je glavni del našega kmetijstva, kateri prinaša gotov ter znaten dobiček. Ona je za nas tako velikega pomena, da bi najbolj zaslužila, da se ji posveti in se vglobi vanjo strokovnjak z dušo in telesom. Kajti še le tedaj, ko se bodemo držali gotovih načel in se približevali jasnim smotrom, se bode dvignila na zaželjeno višino. Dandanes vlada pri nas v tem oziru, rekel bi, golo diletantstvo. Naj bi se vendar dežela dogovorila z državo, da se namesti nadzornik za živinorejo, podobno kakor za sosedne dežele, ta naj bi bil učitelj ter voditelj živinorejcem, poučivši se temeljito o domačih aklimatiziranih pasmah, ter naj bi na podlagi istinitih razmer izboljševal domača plemena.

V živinoreji obrača javnost največjo pozornost konjereji. Konj, najlepša in najplemenitejša žival, zanima ne samo živinorejca, temveč tudi občinstvo v obče, bodisi več ali manj v tem oziru interesirano. Država rabi za konjenico tisoče in tisoče sposobnih konj, radi tega je naravno, da konjerejce gmotno podpira. Skromno naše mnenje pa je, da je država, vzemši v zakup celo žrebčarstvo, zašla predaleč. Reja težkih konj, katerih niti jeden eksemplar ne asentira erar, bi gotovo lepše uspevala, ako bi govorili tudi interesentje večjo besedo. Ogromne svote troši erar za vzdržavanje žrebcev, mrzlokrvnih in toplokrvnih. Tukaj bi kazalo štediti na ta način, da bi država porazdelila ves mrzlokrvni materijal mej vešče konjerejce, dovolivši jim primerno subvencijo. Konjerejci bi se vadili samostojnosti ter bi napredovali v reji, seveda v začetku bi se moralo skrbeti za potrebni poduk. Kmet bi rabil žrebca za poljsko delo in domača opravila, kar bi sigurno boljše nanj uplivalo, kakor večno lenarenje v depotu; dela vajeni žrebci, ki se zadostno gibljejo na prostem, bi zaplodili krepek, zdrav in čvrst rod. Drugače je seveda pri srednjetežkih konjih, iz katerih se rekrutiraja kavalerijske in artilerijske remonte. Tu je vojaško vodstvo kolikor toliko blagodejno, predno bi tudi tukaj erar izlahko bolje izbiral pri žrebčarskih oficirjih; ako hočeš po živinoreji plodonosno delovati, treba ti je poleg veselja temeljitega znanja o živalskem organizmu in vseh nanj vplivajočih faktorjih; tega znanja pa pogrešamo skoro do cela pri zdajnem osobju.

Ker erar asentirane konje prilično dobro plačuje, je jasno, da pobere vso boljšo tvarino. Konjerejcem ostajajo za pleme manj sposobne kobile, dočim nosijo boljše konjenike ter vlačijo topove. Tudi v tem oziru bi država lahko veliko storila za konjerejce in zase, ako bi one samice, ki se pri vajah in manevrih odlikujejo po svoji vztrajnosti ali drugih lepih svojstvih, dala konjerejcem v rejo s pogojem, da ji odredijo par sposobnih žrebet.

Dasi se na Kranjskem snujejo vsakovrstne zadruge, vendar gotovo vrsto združevanja niti omeniti nisem slišal, mislim namreč živinorejske zadruge. Po vseh ostalih deželah se te jako pridno snujejo za vse panoge živinoreje, zapisnike vodijo večinoma brezplačno deželni živinozdravniki, katerih lepo število so namestile razun Kranjske vse alpske dežele. Konjerejske zadruge najlepše uspevajo na Solnograškem, kjer razprostirajo svoje delovanje po celi deželici. Naloga teh zadrug je, pospeševati rejo težkih žlahtnih noriških konj, katerih čista kri se da zasledovati petdeset in še več let nazaj. Poprej so visoke cene zapeljevale konjerejce, da so v svojo škodo razprodajali najboljše plemenjake, dočim so se sami zadovoljili s slabšim materialom. Kajpada ni bilo lahko delo, združiti konservativne in neverne konjeverce v zadruge.

Najpreje so se zavzeli ideje napredni konjerejci in polagoma so se ji oprijemali navadni kmetje, katerim se je namen zadruge obširno raztolmačil s potovalnim predavanji. Že zdaj bilježijo te zadruge lepe uspehe, in ni dvomiti, da dosežejo popolnoma svoj namen. Plačujejo na

Solnograškem za odstavljena žrebeta (1/2 leta stara) pincgavskega plemena povprečno 200 gld., za leto stare 340 gld., za doraščene kobile 380 in več, za vprežene žrebce 680 gld. Te številke so povzete po lanskem sejmu v Saalfeldenu, od koder se je eksportiralo 980 glav na Bavarsko. Nižje in Višje Avstrijsko. Ne bi tega tako obširno omenjal, da ne bi imeli na Gorenjskem vseh faktorjev, potrebnih v dosego jednacega smotra.

Še nečesa se mi je dotakniti, predno preidem k glavnemu predmetu, v mislih mi je žrebetišče, V Sv. Jerneju na Dolenjskem imamo nekaj podobnega za lahke konje, toda brez vsacega tehničnega vodstva. Ne bi li kazalo na gorenjskih planinah napraviti žrebečjega pašnika, koder bi za pleme določena žrebeta našla zadosti tečne paše, se prosto gibala v svežem vzduhu in naravno razvijala krepke ude? Nadzorstvo naj bi se poverilo vse, kako veščemu strokonjaku in ne polovičnemu konjskemu norcu.

Ničmanj pripravna, kakor Gorenjska za čistokrvnega Pincgavca, se nekatere dolenjske pokrajine, in v prvi vrsti ljubljanska okolica, za rejo dirkačev. Ta misel je vodila že nekdaj naše može, ko so se še vnemali za konjske dirke na Vrhniki. Zdaj pa že vrsto let stvar spi, ne da bi se nam zdela nekaj odveč, temveč vsled naše komoditete. Št. Jernejske dirke še životarijo od leta do leta, toda zanimanje pojema S tem ne zanemarjamo samo najlepšega izmej vseh športov, temveč domačo jedva prerojeno konjerejo potiskamo na rakovo pot. Vzrok, da se vrhniške dirke niso obnesle, tiči zgolj v tem, da Vrnika ni nikakor pripraven kraj zato.

Po našem skromnem mnenje spadajo take dirke pred vsem v sr edišče dežele, v belo Ljubljano. Čudom se je vsak tujec začudil, ako sem mu povedal, da je Ljubljana jedina deželna stolica vesoljne Avstrije, ki nima smisla za najlepši sport, dasi ni mogoče z lepa kje tako ugodnih predpogojev. Ni-li ljubljanska okolica kakor nalašč ustvarjena za rejo čvrstega dirkača? Nimamo-li v Ljubljani dosti kavalirjev, ki bi našli na dirkališči večjo zabavo, kakor pri kartah in pijači? Ne biva-li v Ljubljani obširna vojaška posadka, katere častniki bi se gotovo ogreli za stvar? Tudi širše občinstvo bi se navdušilo za dirke, ki so tudi za nižje sloje v večjih mestih nekaj prazničnega in slovesnega. Mnoge najimovitejše intelgencije bi puščale denar doma, in marsikaterega tujca bi nam dirkališče privabilo.

Ustanovni stroški naj nas ne strašijo, kajti lepo svoto bi gotovo darovalo poljedelsko ministrstvo ter dunajski jockeyski klub. Kar bi se trošilo za vzdrževanje dirk, pa ni vredno, da se omeni.

Ne priporočam dirk samo kot sport, ampak mnogo boli važna naloga dirk se mi zdi povzdiga konjereje. Dirke naj v prvi vrsti vzbude mej ljudstvom zanimanje za konjerejo in naj mu omilijo najlepšo domačo žival, katere vrline naj na dirkališču spoznava. Dirke naj služijo v to, da spoznavamo pravo vrednost konja glede zmožnosti in ustrajnosti, one naj bodo tako rekoči izpiti za one konje, ki smo jih namenili za pleme. Tu nam je mogoče izbrati za rejo najboljči material, tako da tudi od potomcev upravičeno pričakujemo ugodnih uspehov. Dirke naj nam torej služijo poleg sportne zabave v prvi vrsti v to, da izberemo sposobne konje za rejo in tako celo konjerejo povzdignemo.

Sosedna nam Štajerska, ki bi se nam lahko stavila v marsičem za vzgled, ima pripravna dirkališča v Žalcu, Ljutomeru, Mariboru in Gradcu. Na vseh teh se osobito odlikujeta Ljutomeržana, kmeta Bežan in Razlag, s svojo priznano rejo. Toliko, kolikor Maribor, zmore gotovo bela Ljubljana, vsled tega bi toplo priporočal konjerejskemu odseku kranjske kmetijske družbe, naj uvažuje moj nasvet glede konjskih dirk v Ljubljani. Slivnik.

Novice.

— **Osebne vesti.** Gosp. profesor Simon Rutar v Ljubljani je za daljnib pet let imenovan c kr. konservatorjem centralne komisije za umetniške in zgodovinske spomenike. — Rudniški svetnik g. Jos. Schmidt v Idriji je imenovan višjim rudniškim svetnikom in predstojnikom rudniškega ravnateljstva. — Materialni upravitelj v Idriji g. Alojzij pl. Koschin je imenovan višjim upraviteljem istotam. — Prvi mestni komisar v Ljubljani g. Jakob Tomc je imenovan višjim komisarjem. — Mestnim tržnim nadzornikom je imenovan g Janko vit. Bleiweis-Trsteniški — Deželnovladni inžener v Ljubljani g. Ivan Pavlin je imenovan višjim inženerjem. — Mestni inžener v Kraljevem Gradcu g. Jaromir Hanuš je imenovan inženerjem pri dež. vladi v Ljubljani. — Premeščeni so sodni pristavi gg Avgust Kette iz Kočevja v Ribnico, Alojzij Seliškar iz Trebnjega v Kranj, dr. Fran Mohorčič iz Idrije v Gornji grad, Matija Mrače iz Kozjega v Šmarje in dr. Henrik Neuberger iz Šoštanja v Ormož. — Sodnimi pristavi so imenovani avskultantje gg. Friderik Nerat za Litijo Jos. Zupančič za Idrijo. dr. Herman Watzulik za Šoštanj, dr. Teodor vit. Neupaner za Velikovec, in dr. Fran Peitler za Kozje. — Suplent na gimnaziji v Novem Mestu g. Fran Vadnjal je imenovan profesorjem istotam — Zdravnik dr. O Krajec je imenovan sanitetnim asistentom pri dež vladi v Ljubljani

— **Cerkvene vesti.** Župnija Podraga na Vipavskem je podeljena č g Gustavu Kollerju, dosedanjemu župniku na Babinem polju — Zlato mašo bode obhajal dne 6. avgusta č. g. Janez Germ župnik v Škocijanu.

— **Ljubljanski župan g. Ivan Hribar** je šel za nekaj tednov na dopust in potuje sedaj po Ruskem.

— **Vrhniška železnica.** Lokalna železnica ljubljansko-vrhniška, ki pomenja za vrhniški trg novo dobo razvoja in napredka, je bila 23. t m. slovesno otvorjena. Težnje, da se Vrhniki in njeni okolici z razmerno lepo razvito industrijo zagotovi železnična zveza, segajo precej daleč nazaj, a še le leta 1897. podelilo se je deželnemu poslancu Ivanu Hribarju, v družbi z deželnim poslancem Gabrijelom Jelovškom, županom vrhniškim, in z Ivanom Grudnom, c. kr. vpokojenim davkarjem dopustilo za gradnjo in obrat lokomotivne železnice iz Ljubljane na Vrhnika. Da se pridobe za gradnjo železnice potrebna denarna sredstva, ustanovila se je delniška družba, kateri je kot predsednik upravnega sveta na čelu baron Schwegel kot podpredsednik pa ljubljanski župan Ivan Hribar. Interesentje prispevali so k gradbenim troškom s 50.000 goldinarji

in sicer deželni zastop kranjski 20.000 gld., kranjska hranilnica 17.000 gld., ostali interesentje pa 13.000 gld. Država je za to železnico prevzela poroštvo letnega čistega donosa, enakega štiriodstotnemu obrestovanju in razdolžbeni kvoti prednostnega zajma v nominalnem znesku 400.000 goldinarjev, katerega bo poplačati v 76 letih, tako namreč. da bo, ako bi letni čisti dohodek ne dosegel zneska, za katerega velja poroštvo, dopolnila primankljaj državna uprava. Gradnjo železnice prevzela je domača trvdka Knez & Zupančič, ki je z delom 16. avgusta lanskega leta pričela ter vsa dela dobro in solidno izvršila, kakor je to potrdila tehnično-policijska preskušnja nove železnice, ki se je ob navzočnosti organov železniškega ministrstva in generalne inšpekcije vršila dne 21. t. m. Gradnjo je nadzoroval c kr. višji inžener A. Holesch. Železnica je jednolična ter je določena hitrost 25 kilometrov za vsako uro. Prva postaja je na Brezovici, kjer se nahaja lepo jednonadstropno postajno poslopje s pokrito verando, tovorno skladišče itd.; potem sledi Log, Drenov Grič in kot zadnja postaja Vrhnikat, Vse postaje so prirejene za osebni in tovorni promet. Cela proga od južnega kolodvora ljubljanskega do Vrhnike je 19·3 kilometre dolga; vožnja traja 51 minut. Otvoritev nove železnice vršila se je sijajnim načinom. Udeležili so se je mej drugimi namestnik železniškega ministra dvorni svetnik Wurmb, deželni predsednik baron Hein, deželni glavar pl. Detela, predsednik in podpredsednik upravnega sveta nove železnice baron Schwegel in župan Hribar, podpredsednik državnega zbora dr. Ferjančič, predsednik kranjske hranilnice Luckmann, ces. svetnik Murnik, mnogi višji uradniki državne in južne železnice itd. Vlak je bil na vseh postajah slovesno sprejet, posebno še na Vrhniki, kjer je bil udeležnikom prirejen banket, pri katerem je bilo izrečenih mnogo napitnic

— **Podpora.** Ribiško društvo v Ljubljani je dobilo 200 gld. državne podpore v društvene namene.

— **Ponarejen goldinar.** V gostilni Uršule Colarič v Novem mestu je orožnik Fr. Murnik menjal petak ter mej štirimi srebrnimi goldinarji dobil enega ponarejenega. Krčmarica ga je dobila nevede kedaj, ker je imela ob semnju mnogo posla.

— **Litijske Slovenke** poslale so družbi sv Cirila in Metoda 100 gld. pokroviteljnine.

— **Brzojav brez žice.** Iz tržaškega svetilnika so one dni delali poskuse z brzojavom brez žice med Trstom in Benetkami. Stroj za odpošiljanje brzojavov je bil nastavljen v tržaškem svetilniku, kakih 80 metrov nad morjem, med tem ko je drugi sprejemajoči stroj bil posavljen na Lloydov parnik v Benetkah. Poskusi so se prav dobro obnesli.

— **Nova pošta** se je ustanovila v Straži na Dolenjskem. Za poštarico je imenovana gspd. Evgenija Endlicher.

— **Aretovanje.** Konjač Fr. Ponikvar iz Peičenjaka je bil izročen okr sodišču v Novem mestu, ker leti nanj sum, da je prodajal pri raznih ulomih v zatiškem okraju ukradene stvari, ki so mu jih donašali tatovi.

— **Tržaški namestnik** je minole dni potoval po Goriškem. Na tem potovanju je na vse načine prigovarjal ljudstvu, naj prisili poslance, da vstopijo v dež. zbor.

— **Zavarovalnica za življenje, za starost in rente** je začela delovati dne 1. julija v Celovcu. Nova zavarovalnica je prav za prav podružnica nižje avstrijske zavarovalnice. Dež. odbor se je drznil določiti, da morajo prosilci za razpisano službo pri tem zavodu biti Nemške narodnosti.

— **Židovski slepar.** Pred nekaj tedni oglasil se je neznan človek pri lastnici grajščine Statenberg v Dravski dolini. Predstavil se je kot pl. Engerlengy iz Budimpešte ter kupil grajščino za 150.000 gld. Zastopnik grajščakinje se je o kupcu reformiral v Budimpeti in ko je izvedel, da je Engerlengy solidna trgovska firma, se je kupcu izročila koj grajščina, dasi bi imel začeti kupnino plačevati šele v oktobru. Namišljeni Engerlengy je prevzemši graščino takoj začel prodajati les in živino, kar se je zastopniku prejšnje lastnice zdelo sumljivo. Šel je v Pešto in tam izvedel, da je kupec — slepar. Tega sleparja, ki se zove Saumel in ki je vtaknil nekaj tisočakov v svoj žep, so vjeli v Poličanah in ga zaprli.

— **Slovanski visokošolci na Slovenskem.** Razen čeških tehnikov in vseučiličnikov pride prve dni meseca avgusta tudi mnogo poljskih in srbskskih visokošolcev v Ljubljano. Naj bi jih po vseh slovenskih krajih naši rojaki primerno pozdravljali.

— **Prostovoljno gasilno društvo v Starem trgu pri Ložu** praznovalo bode 13. avgusta desetletnico svojega obstanka.

— **Praznik sv. Cirila in Metoda.** „Naši Slogi" piše ugleoen duhovnik iz Istre mej drugim nastopno: Ephemerides liturgica, ta pod neposrednim nadzorstvom sv. stolice v Rimu izhajajoči obredni list, je odgovoril nekemu nadškofu, ki se je obrnil do njega prav radi praznika sv. Cirila in Metoda „Festum Ss Cyrilli et Methodii etiam ubi dicti Sancti sunt Patroni, amplius non potest de jure celebrari die 5. julli, nam . . . . Diximus „de jure", quia si privilegium expetatur, non dubitamus quin concedatur". (Vide Ephem. lit. an. XIII. pag. 365) Slovani zamoremo torej lahko dobiti privilegij, da bomo tudi nadalje dne 5. julija slavili praznik sv. Cirila in Metoda. Zato bi bilo prav nujno, da bi se vsa naša slovenska duhovščina obrnila skupno prošnjo do svojih škofijskih ordinarijatov, ki nam prav lahko zadobe ta privilegij od sv. stolice, da namreč ostane pri nas dan 5. julija praznnik svetega Cirila in Metoda, kajti s tem se bo nadalje vspodbujala pobožnost v ljudstvu, ki se je takorekoč že priučilo, praznovati ta dan naših apostolov.

— **Demonstracija.** Na dan svetega Mohora je bila v Rojanu pri Trstu običajna slovesna procesija. Ob taki priliki razobešajo verniki zastave. Tudi v Rojanu se je tako zgodilo. Mej zastavami je bilo videti štiri pristnoitalijanske. Župnik Jurizza je v cerkvi razobesil italijansko peterožarno zvezdo, njegovi verniki pa razobešajo kar italijanske zastave.

— **Električen tok ubil človeka.** V prostorih medparodne električne družbe na Dunnju se je včeraj prijelmon ter Penz, ker mu je padla lestev, za neko zbiralno ploč0 ter bil takoj mrtev. Na mezincu desnice in na levem podplatu je imel mrtvec luknjice

— **Veliko poneverjenje na tržakem magistratu.** Bivši oficijal pri blagajni mestnega magistrata v Trstu Leopold Millatowich je okral mestno blagajno za 24000 gld. Poneveril je to svoto ne nakrat, ampak tekom let. Pred dvema leti se je službi odpovedal in je izginil iz Trsta, a šele pred nekaj meseci je župan prišel njegovim sleparstvom na sled in stvar naznanil drž pravdništvu. Res, lepo gospodarstvo! Pred kratkim so lahonski gospodje zapravdali 28000 gld., sedaj pa je dognano, da je mestni uradnik oškodoval občino za 24000 gld

— **Ivan Rendić.** Znameniti hrvatski kipar, kateri je živel dolgo let v Trstu in vstvaril sa to mesto mnogo prekrasnih monumentov, se je moral umakniti lahonskemu fanatizmu in se je iz Trsta preselil v Zagreb.

— **Razkol na Goriškem.** Mej goriškimi Slovenci je že dle časa tlelo pod pepelom. Čim je bila ustanovljena „Gorica" je prišlo do očitnega razpora, „Gorica" je, kakor smo že zadnjič omenili, prinesla poziv, naj dr. Tuma odloži svoj mandat za deželni odbor, na kar je izjavil dr. Tuma, da tega ne stori, in prinesla je izjavo odbornikov političnega društva „Sloga", da se odpovedujejo mandatom. Vsled te poslednje izjave se je vršil dne 20. t. m. izreden občni zbor „Sloge". Udeležba je bila jako velika. Predsednik g. dr, Gregorčič je

naznanil, da je na dnevnem redu samo volitev odbora. Nekateri navzočniki so zahtevali, naj se pojasne sploh vse homatije in naj se otvori debata, toda predsednik tega ni dopustil. Vsled tega je nastal vihar in škandal. Mej tem se je vršila volitev. Izvoljeni so bili kandidatje dr. Gregorčiča. Dobili so ogromno večino glasov, ker se pristaši dr. Tume volitve niso udeležili.

— **Grozen umor.** Dne 24 t. m. zjutraj našel je posestnik Hudaklin v Suhadolu v bruskiški fari 26 letno Josipino Grubar umorjeno. Ležala je kacih 10 korakov od svojega doma. Oblečena je bila samo s takoimenovanim ošpeteljem, sicer pa je bila popolnoma gola. Razmesarjena je bila uprav strašno. Vrat jej je bil preboden, prerezan goltanec, na tilniku in na trebuhu je bila vsa razsekana. Istotako je imela težke rane na glavi in so bili prsti razrezani. V hiši je bilo vse krvavo. Postelja je bila krvava, na tleh so bile cele mlake krvi in tudi na oknu so se videli sledovi krvi. Sklepa se iz tega, da je bila žena v spanju napadena in da je poskušala okno odpreti, da pokliče ljudi na pomoč. Pri ženi je bilo njeno jednoletno dete. Morilec je detetu prizanesel. Mož umorjene Jozefe Grubar živi že poltretje leto v Ameriki, od koder je poslal pred kratkim ženi 500 gld. Morilec je morda vedel, da je žena dobila ta denar in se ga je hotel polastiti. Dobil ga ni, ker je bil dobro shranjen. Mogoče pa je tudi, da je hotel Jozefo Grubar, ki je bila močna in lepa ženska, posliti. Ljudstvo je radi tega umora silno razburjeno. Vrli naši orožniki so se trudili na vso moč, da bi prišli morilcu na sled, in so dobili sledove, da je morilec neki Jos Zevnik, katerega so že izročili sodišču.

— **Umor ali nesreča.** Na cesti blizu Kanala na Goriškem našli so pred kratkim klobuk, ki je last nekega kovača iz Destle, katerega od takrat ni bilo več videti. Mož je bil prejšnji dan v Kanalu v neki gostilni in je takrat imel pri sebi 200 gld. denarja. Doslej še ni pojasnjeno, kam je mož izginil ali je ponesrečil ali pa je bil umorjen in oropan.

— **Ulom.** V Podklancu je neki Ivan Spelič iz Zubrance vlomil pri Jožefu Kajinu in ukradel raznega blaga v vrednosti 140 gld.

— **Obesil** se je slaboumni Fran Čar iz Sp. Idrije. Mož je bil šele pred kratkim izpuščen iz blaznice na Studencu.

— **Umrli.** V Stari Loki je umrl mnogoletni ondotni župan g. Jakob Jelovčan v starosti 53 let.

— **Velik požar.** V Zaborštu pri Delu je dne 20. julija gorelo pri Karolu Mihelčiču. Zgorelo je več poslopij in mnogo moke in žita.

— **Strela** je 24. t. m. treščila v mlinu g. Majdiča v Jaršah v dinamo-stroj tako hudo, da so vsi delavci popadli na tla. — V Sp. Praprečah pri Lokovici je strela udarila v cerkev in provzročila 300 gld. škode.

— **Toča** jo napravila v Zgornji in v Spodnji Košani 4000 gld. škode.

— **Nesreče.** V Ljubljanici je utonil Anton Božič iz postojinskega okraja — Strela je ubila 70leto mater posestnika Bralja iz Brežic, ko je sedela pri peči. — V Primostku je utonil $6^1/_2$ letni Anton Muc. — V Toplicah je pri kopanju utonil 9letni Fran Kulavic — V Idriji je rudniku tesar Fran Gnezda padel 13 m globoko in se nevarno poškodoval. — Pri Zidanem mostu je utonil nadsprevodnik južne železnice I. Fluhar.

— **Perzijski šah** obišče prihodnje leto Evropo. Namenjen je pred vsem v Pariz, pri tej priliki pa si ogleda tudi drupa mesta in mej njimi tudi Dunaj.

— **Izgubljene ladije.** Tekom meseca maja letošnjega leta se je izgubilo — bržčas potopilo — 54 jadrnic in 11 parnikov, mej katerimi pa ni nobene avstrijske.

— **Kako se množe ljudje v raznih državah.** Neka francoska statistika iz leta 1810 našteva številke prebivalstva v tistih dneh Te številke se dajo prav interesantno primerjati z današnjimi, glase se tako le: Francija leta 1810 38,000 000 preb. danes 38,228.969. Italija 6,400 000, danes 31,855 123 Britanija (Anglija) 12,000 000, danes 39,134 166, Španija 10,000 000 (l 1887 16,956 000) Avstrija 19,000 000 prebivalstva (leta 1890 41,359 204). Evropska Rusija 31,400 090 preb, l 1894 105,331,000. Zjedinjene ameriške države 5,250 000 (l. 1894 68,275.000). V napredovanju je Rusija toraj vsikdar prva.

— **Rajši smrt nego skrb** Na Grškem so razbojniki ugrabili trgovca Baruhsahisa Ko so ga imeli v pogorju blizo mesta Ninsta, so hoteli, da piše domov svoji družini, naj pošljejo 4000 turških lir (50,000 gld.) sicer ga umoré Baruksahis je pa razbojnikom odgovoril da kaj takega ne stori, edino za to, ker se mu smili njegova družina. On je vso svojo mladost trdo delal in skrbel, da je prihranil nekaj za starost o čemer je hotel živeti v pokoju v dneh, ko ne bode več za delo. Ako izroči ta denar ljudem, ki ne delajo in ne skrbe za svoj obstanek, moral bi stradati z otroci; toraj naj ga razbojniki rajše umore,če jim dela to tako zabavo, kajti boljše umreti, kakor v starih dneh boriti se za obstanek Ta odgovor starca je zverine tako ganil, da so popustili nekaj od svoje zahteve in terjali smo svoto 1300 turških lir. Stari trgovec je na to obvestil svoje ljudi, ki so razbojnikom izplačali denar in oteli očeta Čudno je, da grška vlada ne more biti kos tako ljutemu roparstvu, kakor je to grško.

— **Siva gnjiloba** V nekaterih krajih zapadne Amerike se je prikazal nov sovražnik vinske trte v podobi sive glivice (Botritio cynerea), kateri je naredil že velikanske škode. Gnjiloba se razvije na gornji kožici jagod (epidermis) in provzroči, da se jagode v kratkem času posušé in istotako tudi sok jagode. Te jagode, ako se iz nijh iztisne vino, provzročé pokvarjenost ukusa, ker v vinu uničijo vinokisle soli, tako vino ima okus zavrelice. Ker se je bati, da se ta nova bolezen iz Amerike zanese tudi v naše kraje, bomo imeli z novim sovražnikom naše kapljice opraviti in proti temu sovražniku veda še nima nobenega orožja!

— **Nezgoda na železnici.** V soboto zjutraj je na ljubljanski postaji južne železnice skočil zadnji voz mešanega vlaka s tira Dva voza sta bila močno poškodovana.

— **Prednik Röntgenov.** Izumitelj Röntgenovih žarkov s pomočjo katerih se vidijo metalične stvari, ki se nahajajo v telesih živih ljudij, je imel prednika, ki pa ni bil tako srečen, da bi bili ljudje njegov razum smatrali resnim. V „Wiener Zeitschrift für Kunst, Literatur, Theater und Mode“ v letniku 1846, se bere, da je grški fizijolog Eseltja sporočil akademiji znanosti v Parizu, da je iznašel aparat „Antroposkop“ s katerim vidi skozi človeško telo in spozna v njem vsako bolezen. Eseltjov aparat je funkcijoniral s pomočjo električne luči. V bistvu je bil torej Eseltjov antroposkop zasnovan na na tistem principu, kakor Röntgenov aparat, kateri je postal znamenitega pomena za vso medecinsko vedo.

— **Podgana morilka.** V Temesvaru je 66 letna žena brzojavnega nadzornika Bernarda Kovacs umrla od straha pred podgano. Prebivalci dotične hiše, v kateri je žena stanovala, so priredili oni dan veliko gonjo na — podgane. Tudi gospa Kovacs se je oborožila z metlo in se postavila na stražo. Nakrat se je prikazala velikanska podgana in je skočila stari ženi v obraz. Žena se je tako prestrašila, da se je takoj mrtva zgrudila.